

MAPA SEVERNÍ OBLOHY – ŘÍJEN 2016

1. 10. ve 23.00 SELČ
15. 10. ve 22.00 SELČ
30. 10. ve 20.00 SEČ

Platí na celém území ČR

PLANETY

- Merkur – v 1. polovině měsíce na ranní obloze
- Venuše – večer nízko nad jihozápadem
- Mars – večer nad jihozápadem
- Jupiter – na ranní obloze
- Saturn – večer nízko nad jihozápadem
- Uran – na obloze celou noc v Rybách
- Neptun – na obloze téměř celou noc kromě jitra ve Vodnári

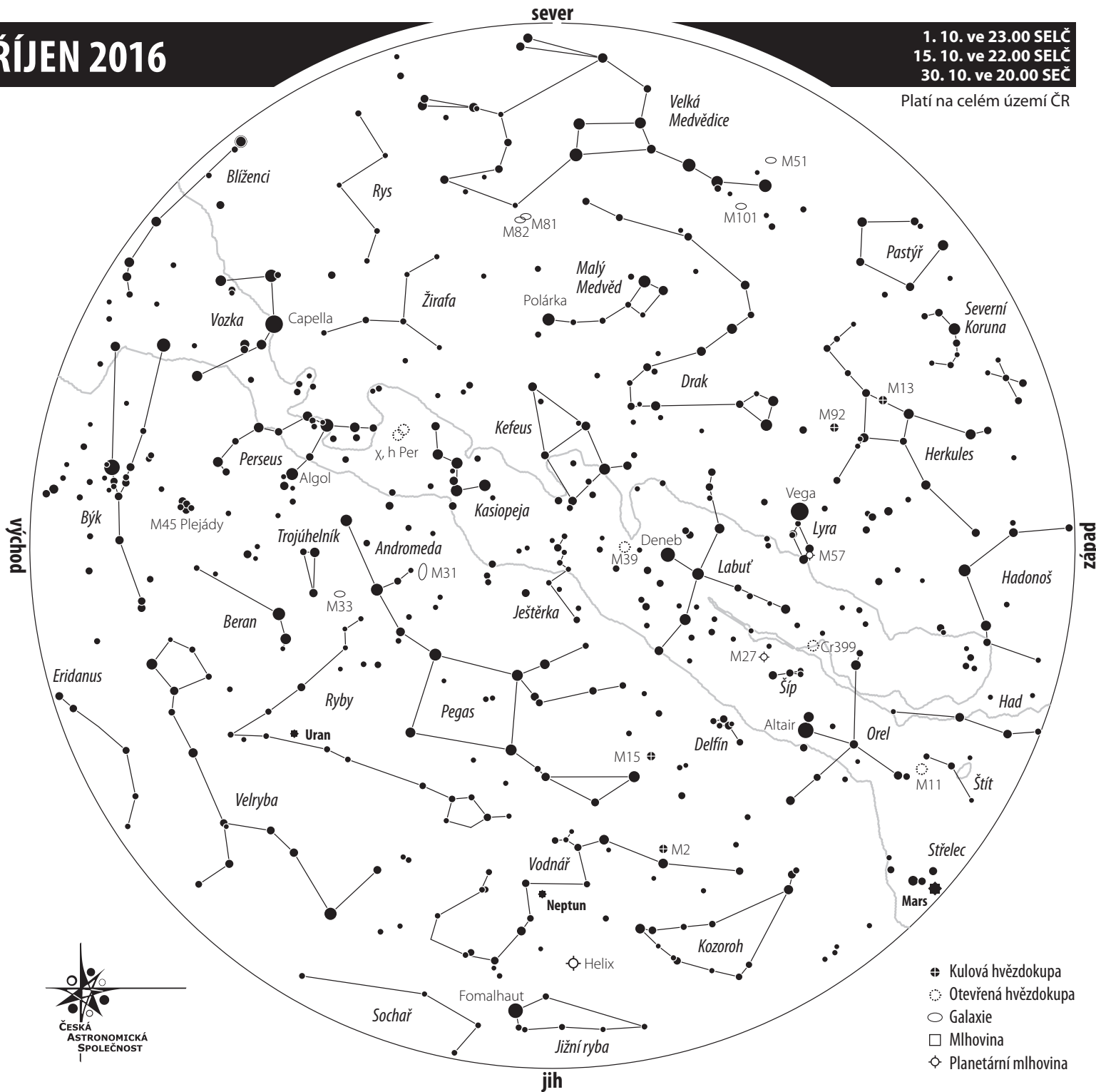
ZAJÍMAVOSTI NA OBLOZE

1. Měsíc v novu (00.12 UT)
4. Měsíc v apogeu (nejdále od Země – 406 096 km)
9. Měsíc v první čtvrti (04.33 UT)
11. Jupiter v konjunkci s Merkurem
15. Uran v opozici se Sluncem
16. Měsíc v konjunkci s Uranem
16. Měsíc v úplňku (04.23 UT)
16. Měsíc v perigeu (nejblíže Zemi – 357 861 km)
18. Měsíc v Hyadách
21. Maximum meteorického roje Orionid
21. Ceres v opozici se Sluncem (7,4^m)
22. Měsíc v poslední čtvrti (19.14 UT)
23. Planetka č. 18 Melpomene v opozici se Sluncem (8,0^m)
25. Měsíc v konjunkci s Regulem ve Lvu
26. Venuše v konjunkci s Antarem ve Štíru
27. Merkur v horní konjunkci se Sluncem
29. Konjunkce Venuše se Saturnem
30. Měsíc v novu (17.38 UT)
30. Konec platnosti letního času
31. Měsíc v apogeu (nejdále od Země – 406 662 km)

Všechny časové údaje uvedeny ve Světovém čase (UT).

Středoevropský letní čas (SELČ) = UT+2 h, SEČ = UT+1 h

Aktuální mapky na následující měsíc naleznete volně ke stažení vždy na počátku měsíce na www.astro.cz a www.udalosti.astronomy.cz

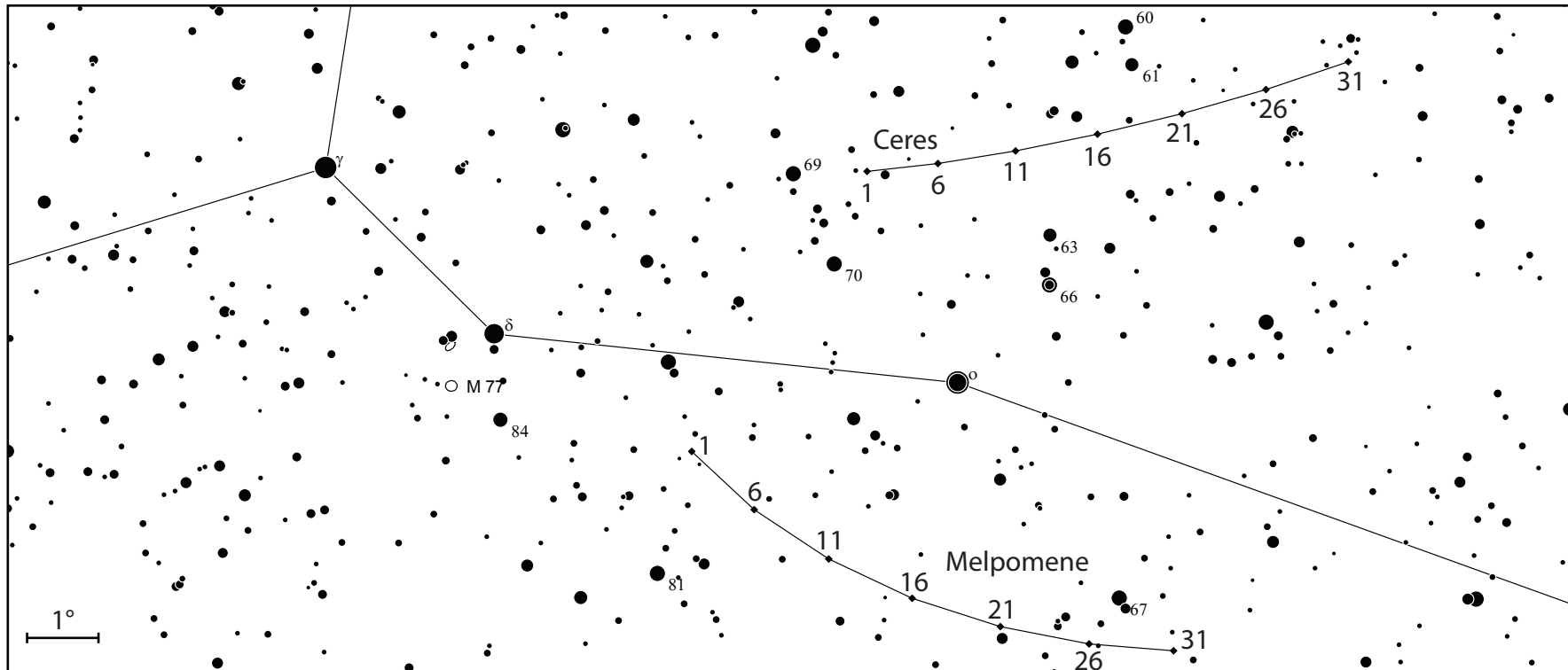
MAPA SEVERNÍ OBLOHY – VHODNÉ OBJEKTY PRO AMATÉRSKÁ POZOROVÁNÍ – ŘÍJEN 2016

Z planet spatříme na večerní obloze nízko nad jihozápadem jasnou **Venuši** (-4^m) a o poznání slabší **Saturn** ($0,5^m$). Koncem měsíce se Venuše blíží k Saturnu a 29. 10. jsou v konjunkci. Nedaleko ve Střelci nalezneme i načervenalý **Mars**. S úhlovým průměrem kolem $8''$ již menším dalekohledem mnoho detailů na povrchu nespátříme, výrazná ale bude jeho fáze. **Neptun** s **Uranem** jsou na obloze celou noc (Neptun kromě jitra) a vyhledat je můžete podle mapek uveřejněných v zářijovém čísle. Uran je na tmavší obloze mimo město vidět jako slabá hvězdička i neozbrojeným okem. **Jupiter** se po zářijové konjunkci se Sluncem objeví na ranní obloze a 11. 10. se za rozbřezku potká s **Merkurem**. Obě planety vychází cca 50 min před Sluncem, ale vzhledem k jejich jasnosti (Merkur $-1,1^m$, Jupiter $-1,7^m$) by neměl být problém těsnou konjunkci ($0,8^\circ$) pozorovat.

V říjnu dojde také ke **konjunkcím Měsíce**. Dne 19. 10. dopoledne to bude těsná konjunkce s Aldebaranem ($0,3^\circ$) – večer 18./19. 10. bude Měsíc v Haydách a postupně zakryje po půlnoci několik jasných hvězd: 23.20–00.31 54-gama Tau ($3,6^m$), 03.57–05.02 77-theta1 Tau ($3,8^m$), 04.04–04.58 78-theta2 Tau ($3,4^m$) /časy v UT pro $15^\circ E$ a $50^\circ N$ /. 28. 10. v poledne se Měsíc ve fázi tenkého srpku setká s planetou Jupiter ($0,6^\circ$). Konjunkce se odehraje za dne, ale přibližování těles bude možné spatřit ráno před konjunkcí.

V průběhu měsíce má maximum několik meteorických rojů z nichž nejvýraznější jsou **Orionidy**. Jsou způsobeny proudem částic, který za sebou zanechává Halleyova kometa. Tímto proudem meteoroidů Země prochází přibližně mezi 16. a 26. říjnem. Nejhušší částí prochází každoročně kolem 21. října, kdy maximální zenitová frekvence dosahuje 20–30 meteorů za hodinu. Měsíc je tou dobou v poslední čtvrti.

V říjnu se také můžeme vydat na lov planetek resp. trpasličích planet. Tu vůbec největší a nejjasnější s průměrem téměř 1 000 km objevil Giuseppe Piazzi první noc 19. století a dostala název **Ceres** po římské bohyni, ochránkyni zemědělců a úrody, současně patronku ostrova Sicílie a sestru Jupitera. Toto největší těleso pásu asteroidů mezi Marsem a Jupiterem bylo po sjezdu IAU v Praze 2006 zařazeno do nově vzniklé kategorie těles – mezi trpasličí planety (společně s Plutem). V říjnu je v opozici se Sluncem a snadno ji vyhledáme již malým triedrem jako hvězdu $7,4^m$ v souhvězdí Velryby. Další jasnou planetkou pro triedr (8^m), která je v říjnu v opozici a pohybuje se rovněž v souhvězdí Velryby nedaleko od Cerery je č. 18 **Melpomene**. Obě naleznete v okolí známé proměnné hvězdy Mira (omicron) Ceti dle připojené mapky. A když už bude do této oblasti oblohy mířit

dalekohled, nezapomente kouknout na jasnou galaxii M77.

Pokud byste chtěli pozorovat další trpasličí planetu, plutoid **Eris**, patřící do rodiny transneptunických těles, pocházejících z Kuiperova pásu, je rovněž 16. 10. v opozici se Sluncem. Vizually by se svojí jasností $18,6^m$ byla výzvou pro ty největší amatérské dalekohledy, nicméně dnešní citlivé čipy fotoaparátů a kamer ji zachytí přístrojem daleko menším.

Mapka části souhvězdí Velryby s pozicemi těles Ceres a Melpomene vynesena po pěti dnech pro 0 hod.